

struinen

in de Amsterdamse Waterleidingduinen

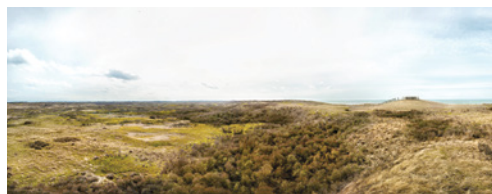
waternet

NR. 80 | LENTE 2014

Natuur en water

Panorama

03 STRUINEN MET
Prisca Vis

04 NATUUR EN WATER
Struinen langs een
natuurvriendelijke oever

07 GESPOT
De Amsterdamse
stadsecoloog

Ingang
Zandvoortselaan

struinen met
Prisca Vis

Ingang
Oase

Ingang
Panneland

Voorjaarsdrukte

Ingang
De Zilk

De Amsterdamse
Waterleidingduinen ligt
aan de kust, ten zuiden
van Zandvoort

08 PANORAMA
Zeereep bij Noordvoort

10 KINDERPAGINA
Maak je eigen bosmobiel

11 MIJN WATER
Dakmoestuin

**12 BEWONERS VAN
DE AWD**
Voorjaarsdrukte

14 UITGELICHT

**16 ACTIVITEITEN-
KALENDER**

Vele
hardlopers
genieten
in de AWD!

'De échte ultralopers zijn wilde dieren'

PRISCA VIS (50) TRAJNT OP DE TRAILS VAN DE WATERLEIDINGDUINEN VOOR HARDLOOPWEDSTRIJDEN DIE SOMS LANGER DAN EEN ETMAAL DUREN. IN AUGUSTUS LOOPT ZE DE ULTRA TRAIL DU MONT BLANC.

“Ultralopers zijn hardlopers die gemiddeld veel meer kilometers afleggen dan marathonlopers. In Afrika liep ik ooit 59 uur non-stop. Dan loop ik met een rugzak met proviand, water en voldoende zwachtels. Zelfvoorzienend zijn is belangrijk. Ik breng als wetenschapper veel tijd door achter de computer. Buiten zijn zorgt voor compensatie. Het liefst loop ik wedstrijden in beschermde natuur. Trainen doe

ik dan ook graag in de Waterleidingduinen. Het is hier rustig en ik kan er over mooie paden lopen. In augustus doe ik mee aan de Ultratour du Mont Blanc, een wedstrijd in de Alpen. Duizenden deelnemers leggen dan over 166 kilometer 9.600 hoogtemeters af. Sommige mensen vinden dat gekkigheid, maar je kunt zoveel deelnemers toch moeilijk ‘gek’ noemen. Ultralopers zijn professionele sporters die met veel plezier hard trainen en bewust leven. We zijn het misschien vergeten, maar oorspronkelijk waren alle mensen ultralopers. De échte ultralopers leven nog in de vrije natuur. Dat zijn grote zoogdieren, vogels en insecten die op hun trekroutes duizenden kilometers afleggen. Die reizigers kom je ook in de duinen tegen, waar ze uitrusten en voedsel vinden. Als ik ze zie, loop ik uit respect altijd een straatje om.”

FEITEN & CIJFERS

2.000 meter oever vernieuwd
 7.000 kuub zand verplaatst
 111 bomen verwijderd
 12.400 m² nieuwe natuur
 Kosten: € 125.000
 75% subsidie van Provincie.

Struinen langs een natuurvriendelijke oever

Vlak bij bezoekerscentrum De Oranjekom heeft Waternet afgelopen winter hard gewerkt aan een natuurvriendelijke oever. Een van de twee 'schouwpaden' langs het Noordoostkanaal is over een lengte van twee kilometer afgegraven. Nieuwe orchideeënveldjes, vispaaiplaatsen en paddenpoelen verrijken de natuur. De oever is voor iedereen toegankelijk.

Luc Geelen, ecooloog bij de Waternet-afdeling Bron en Natuurbeheer, kan bij de boogbrug over het Noordoostkanaal zijn ogen even niet geloven. "We zitten altijd bovenop alle werkzaamheden," zegt hij, "maar toch gaan dingen soms net even anders dan bedacht." Geelen wijst naar een nieuw bankje aan het water dat anders is geplaatst dan gepland. "Ach, het is een kleinigheid en misschien is het zelfs beter zo." Mocht het u zijn ontgaan: natuurplannen in de Amsterdamse Waterleidingduinen worden zonder uitzondering zorgvuldig voorbereid en uitgevoerd. Details worden zelden over het hoofd gezien. Of het nu gaat om het herstel van duingrasland en

stuifduinen of de aanleg van een natuuroever in het Noordoostkanaal.

MIDDELEEUWSE AKKERTJES

Voordat de aannemer afgelopen winter de kantelbak van zijn graafmachine in de grasmat van het oude schouwpad plaatste, was op tekentafels en computers al het nodige voorwerk verricht. Zo rapporteerde een adviesbureau over de 'natuurdoelen' en verwachtte 'natuurwinst' van deze ingreep. Aan de hand van gedetailleerde werktekeningen werd de kraanmachinist ingelicht over de nieuwe oevervorm. Een strook waar nu al de bijzondere bijenorchis bloeit, is met rust gelaten. En de locatie waar archeologen na een proefboring middeleeuwse duinakkertjes vermoedden, is met een dikke laag zand bedekt. Zo blijven sporen uit het verleden behouden.

DUIZENDEN KIKKERVISJES

Dankzij alle zorg en voorzichtigheid mag het resultaat er zijn. Al is dit voorjaar nog wel wat verbeeldingskracht nodig om te bedenken hoe het er hier in de toekomst uit zal zien. "Waar nu naast het kanaal

nog een kale, licht glooiende zandstrook ligt, met verspreid wat poelen en ondiepe baaien, bruist het over enkele jaren van het leven," voorspelt Luc Geelen. "Kikkers en padden laten dan dril en eiersnoeren in

"DE NATUURVRIENDELIJKE OEVER BLIJFT GEWOON ONDERDEEL VAN ONS STRUINGEBIED"

de poelen achter, zodat hier in het voorjaar duizenden kikkervisjes en paddenlarven zwemmen. Vanaf een omgevallen boom duikt misschien de ijsvogel naar een voorn of baarsje. Waar kwelwater uit de achterliggende duinen omhoog komt, bloeien bijenorchis en rietorchis. Zelfs parnassia zou zich hier kunnen vestigen. In de baaien nestelen rietvogels zoals de kleine karekiet. Vos en damhert komen hier water drinken

en misschien komt de roerdomp wel een keer buurten als hij trek heeft in een waterspitsmuis."

STRUINNATUUR

Het goede nieuws is dat iedereen deze pracht niet alleen vanaf picknickbankjes kan zien, maar alles ook van dichtbij mag beleven. "De natuurvriendelijke oever blijft gewoon onderdeel van ons struingebied," zegt Luc Geelen. "Er komt geen hek of verbodsbord. Als de grond en de poelen begroeid zijn en dieren en planten gearriveerd, mag iedereen komen struinen." Geelen verwacht dat veel bijzondere insecten zoals pantserjuffers en misschien zelfs wel de witsnuitlibel de nieuwe natuurstrook van voor- tot najaar in bezit zullen nemen. "Kalkrijk kwelwater uit het achtergelegen duin komt na het graafwerk aan de oppervlakte en wordt opgevangen in de poelen die gegraven zijn. Duinkwel is uiterst geschikt voor libellen, die van helder, voedselarm water houden. De poelen zijn afgesloten van het kanaal, dat voedselrijker is. Zo kunnen er ook geen vissen in die graag libellenlarven eten. Vis zal genoeg te eten vinden en kunnen paaien in de ondiepe baaien waar onderwatervegetatie zal

groeien. Zo heeft Waternet geprobeerd voor verschillende soorten ideale leefomstandigheden te creëren.”

GEVEN EN NEMEN

De hamvraag is natuurlijk: is er dit voorjaar óók al iets bijzonders te zien? “Vrijwel zeker,” verwacht Luc Geelen, “rugstreeppadden en de kleine watersalamander weten dit soort zandige en vochtige plekken altijd snel te vinden.” De groei van vegetatie zal

volgens hem wel wat geleidelijker gaan, maar de witte waterkers kan er misschien al snel volop bloeien. Om ervoor te zorgen dat genoeg licht en warmte de oeverzone bereiken - zodat zaden kunnen ontkiemen en poelen opwarmen - zijn vorige winter ruim honderd bomen gerooid. Om de soortenrijkdom en variatie in het duin te vergroten, is het hier en daar een beetje geven en nemen. Ook dat hoort bij natuurontwikkeling.

DUINHERSTEL IN VOLLE GANG

De duinen tussen De Zilk en Zandvoort zijn de afgelopen eeuwen gevormd door de natuur en de mens. Met houtwinning, jacht, landbouw en waterwinning (sinds 1853) drukten onze voorouders een stempel op het landschap.

Om de watervoorziening veilig te stellen, werd de capaciteit in de vorige eeuw opgeschroefd. Verder ingrijpen in het landschap was hiervoor nodig. Zo is in de dertiger jaren het Noordoostkanaal gegraven.

Dit kanaal voert dagelijks ca. 162.000 m³ infiltratiewater naar de Oranjekom. Daar wordt het voor nazuivering getransporteerd naar Leiduin. Waternet zorgt voor een goede balans tussen waterwinning, natuur, recreatie en een veilige zeewering. De afgelopen jaren krijgt de natuur een extra impuls dankzij investeringen van Waternet en overheidssubsidies. Zo is de metamorfose van het Noordoostkanaal mede mogelijk gemaakt door Provincie Noord-Holland. Ingrepen elders worden voor de helft gefinancierd door het Europese LIFE+-project 'Source for Nature'.

maandag 3 februari 2014, 13.45 uur

naam:

Martin Melchers (69)

De Amsterdamse stadsecoloog

Wat doet u in de Amsterdamse Waterleidingduinen?

Samen met mijn vrouw een heerlijke wandeling maken en genieten van het zachte weer. Als stadsecoloog ben ik benieuwd naar de invloed van de zachte winter op de natuur. Bomen en struiken hebben begin februari al behoorlijk veel knoppen waar de damherten graag aan knabbelen. Het viel ons gelijk op dat de herten er zo goed uitzien en dat ze heel dicht te benaderen zijn. Deze locatie streelt het hart van een ecooloog, een Natuurbrug, die twee grote natuurgebieden met elkaar verbindt. De brug ligt er prachtig bij, toch mis ik nog wel de dekking voor kleine dieren zoals zandhagedis, loopkevers en muizen.

Komt u hier vaak?

Ieder seizoen bezoek ik wel een keer dit duingebied. Het is toch bijzonder, je staat vier keer per jaar op dezelfde plek en elke keer is het weer heel anders. Ik ben geïnteresseerd in de veranderingen van het duin. In de koude winter 1962/63 kwam ik hier voor het eerst en daarna regelmatig om te genieten van weidevogels, reeën en vossen.

Wat vindt u bijzonder aan dit gebied?

Dat iedereen mag struinen in deze hoogwaardige natuur blijft me positief verbazen. Verder de afwezigheid van verkeer en de rust en ruimte. Probeer werkverkeer en fietsers zoveel mogelijk te beperken en hou het bij dat ene fietspad, tussen ingang de Oase en de Natuurbrug.

**UITZICHTPUNT
NOORDVOORT**

Bent u al een keer op het nieuwe uitzichtpunt bij Noordvoort geweest, tussen paal 70 en 73? Hier kunt u prachtig zien hoe de duinen weer zijn gaan stuiven. Om dit voor elkaar te krijgen zijn er op verschillende plekken vorig jaar stukken zand en vegetatie weggegraven en is er geplagd en geklepeld. Nu zorgt de wind ervoor dat er weer een natuurlijke, geleidelijke overgang van zee naar duinen ontstaat.

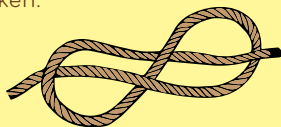

Maak je eigen bosmobiel!

Als je door het bos struint kom je van alles tegen. Dennennaalden en dennenappels, mooie takken, bladeren, veren, botjes en haren van zoogdieren, gras, eikels, schelpjes, steentjes en nog veel meer. Hier kun je veel leuke dingen mee maken, bijvoorbeeld een bosmobiel maken.

Je hebt nodig:

- Een paar mooie stevige takjes van ongeveer 30 cm
- Alles wat je in het bos kunt vinden
- Niet te dik touw
- Een schaar

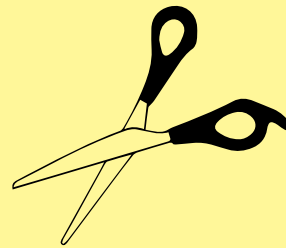

Knippen en knopen

Knip 5 stukken touw van 1 meter af. Bind aan elk touw 4 of 5 van je vondsten. In sommige vondsten kun je een gaatje maken, bij andere kun je het touw om de vondst binden. Zorg er voor dat elk touw met vondsten ongeveer even zwaar weegt, anders hangt je bosmobiel scheef. Uiteindelijk moet het touwtje met vondsten zo'n 30 cm lang zijn.

Takkenkruis

Neem een tak en bind twee 'gevulde' touwtjes aan de uiteinden. Doe dit ook bij de tweede tak. Leg de takken voorzichtig kruislings over elkaar heen en bind met het vijfde touw de takjes stevig aan elkaar tot een kruis. Klaar is Kees!

'Vorig jaar stonden er 50 gewassen in de daktuin'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over het gebruik van Amsterdams leidingwater.

Wie?

Antoine Miltenburg (34, links op foto) ontwierp voor Amsterdam de grootste dakmoestuin van Europa. Die meet met 30 bij 100 meter liefst 3.000 vierkante meter. Antoine ontwerpt 'pluktuinen'. Dit zijn tuinen waar je uit kunt eten. Ooit raakte hij gefascineerd door verse kruiden, hun diversiteit en smaakverschillen. "En daar wilde ik iets mee doen. Ik ben gestart met het verhuren van mobiele tuinen voor evenementen en de horeca. Met de opkomst van Urban Farming vroeg de eigenaar van Zuidpark of ik een dakmoestuin kon ontwikkelen. Zijn gebouw is omgeven door beton en asfalt. De mensen die er werken konden in de pauze nergens van groen genieten. Nu kan dat van voor- tot najaar wel."

Wat(er)?

Groenten en kruiden telen lukt niet zonder water. "Regenwater is voor iedere tuin beter dan kraanwater, maar dat kon hier niet worden opgevangen. We gebruiken leidingwater via een volautomatische druppelslang. Vorig jaar stonden er zo'n 50 gewassen in de daktuin, van sla, rabarber, frambozen, spinazie, spruitjes, aardbeien en maïs tot vele tientallen verse kruiden. Die zijn benut door horeca in het pand. Mensen die meewerken mogen uit de tuin oogsten. Geregeld staan er kratten bij de entree. Dan gaat er een mailtje rond en mogen mensen gratis groenten mee naar huis nemen."

Waar?

Zuidpark aan de Amsterdamse Zuidas, het zaken centrum van Amsterdam. "Eten en voeding verbindt. Iedereen is er mee bezig. Mensen en organisaties komen bij goed weer in de daktuin samen. Om recepten te delen worden visitekaartjes uitgewisseld. Bij een zakenafpraak is het ijs na vijf minuten gebroken. Een groen dak neemt 's zomers ook nog eens warmte op en draagt bij aan het opvangen van neerslag. Ik verwacht een verdere groei van het aantal groene daken in grote steden."

Voorjaarsdrukte

Zodra het warmer wordt, komen kikkers en padden uit hun winterslaap. Ze planten zich voort in plassen en poelen. Kikkerdril en paddensnoeren sieren korte tijd het water. Duizenden paddenlarven en kikkervisjes bevolken daarna ondiep duinwater. Kom die voorjaarsdrukte van dichtbij bewonderen.

De paddentrek kondigt de lente aan. Dan kruipen eerst de gewone- en wat later de rugstreepad uit hun winterverblijf en springen en waggelen ze naar het water waar ze ooit zijn geboren. In de Waterleidingduinen heeft alleen werkverkeer toegang. Daarom vallen hier tijdens de paddentrek nauwelijks slachtoffers. Waternet heeft hard gewerkt om het padden en kikkers naar de zin te maken. Zo zijn er net als vroeger weer volop vochtige duinvalleien en zijn op veel plekken poelen schoongemaakt. Tijdens een mooie avondwandeling kunt u straks weer overal padden en kikkers horen. Deze soorten kunt u tegenkomen:

GEWONE PAD

De gewone pad is een vrij algemene paddensoort. In tegenstelling tot de rugstreepad (foto rechts)

houdt hij niet van kaal zand, maar leeft hij vooral rond begroeide plassen. Hij gaat alleen voor de voortplanting te water en kan liefst 13 cm groot worden.

GROENE KIKKER

Er is niet één soort groene kikker, maar er zijn wel twintig soorten. In Nederland leven de poelkikker (de kleinste, maar leeft niet in de AWD), de meerkikker (de grootste) en de groene kikker, of bastaardkikker, een kruising tussen deze twee soorten. Kikkers zoals de groene kikker staan op het menu van onder meer snoek, reiger en bosuilen. Net als de bruine kikker overwinteren groene kikkers diep in de modder.

BRUINE KIKKER

De bruine kikker is een van de bekendste kikkersoorten. Zowel groene als bruine kikkers maken geen onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes. In de paartijd springen de mannetjes overal bovenop. Als de onderliggende partij hard begint te kwaken, weten ze dat er iets mis is. Er zijn zelfs kikkers die proberen te paren met de veel grotere padden.

bruine kikker

groene kikker

PASPOORT

Latijnse naam: Epidalea calamita

Lengte en gewicht: vijf tot acht cm

Te herkennen aan: gele streep op de rug

Leefomgeving: kale zandvlakten met schoon water

Voedsel: vliegen, mieren, kevers en wantsen

Opmerkelijk: bij gevaar gaat de rugstreepad hoog op de achterpoten staan.

DE RUGSTREEPPAD

Bijna overal in Europa gaat het slecht met de rugstreepad. Behalve in de Waterleidingduinen en enkele andere dungebieden. Hier leven juist relatief veel exemplaren. In de AWD zijn de laatste twintig jaar dan ook veel vochtige duinvalleien hersteld en plasjes en poelen die waren dichtgegroeid weer opengemaakt. Ook is op veel plekken door plaggen en afgraven weer kaal zand aan de oppervlakte gekomen. Zand,

weinig begroeiing en schoon water is wat hij nodig heeft. Als zijn leefomgeving dichtgroeit, trekt hij weg en koloniseren gewone padden zijn territorium. Paddensnoeren en paddenlarven van de rugstreepad zijn in het voorjaar te bewonderen in duinvalleien van het voormalige Van Limburg Stirumkanaal of het Groot Zwartevelde. Vraag naar de wandelkaart in bezoekerscentrum De Oranjekom.

Tip van boswachter Gerard Ontdek nieuwe generaties in het duin

De eerste lammetjes huppelen vrolijk rond, jonge konijnen knabbelen van het gras en vroege vlinders fladderen weer van bloem tot bloem. Het is voorjaar, een explosie van jonge dieren in het duin. Tijdens een voorjaarsexcursie kruipen twee jonge zandhagedissen weg in het struweel. Een meisje vindt een net afgeworpen gewei van een damhert. Even verderop hebben mannelijke nachtegalen hun nest gebouwd, in de hoop dat vrouwtjes hun olijfgroene eieren erin leggen zodat er nieuwe generaties opgroeien. We zien niet alleen jonge dieren, ook voor planten, struiken en bomen is het voorjaar aangebroken. Als wij terugkomen van een enerverende excursie, rijdt Boer Ruigrok het duin in. Zijn trekker is volgeladen met koeien en kalveren.

Let eens extra op het aanpassingsvermogen van het duin. Waar afgelopen winter nog volop geplagd en gegraven werd voor duinherstel, staan nu alweer planten in bloei en groeit de bodem dicht met mossen en fijne grassen. Kijk en luister goed en ontdek dit voorjaar nieuwe generaties in het duin.

Werkzaamheden

De winter was zeer mild en is 'groen' verlopen. Van een schaatsfestijn was dit keer geen sprake en ook waren er geen sneeuwbalgevechten. Er is wel overal gewerkt.

Dit voorjaar sluiten we de winterse werkzaamheden af. Het duinherstelwerk in het kader van LIFE+ is voortvarend uitgevoerd. Hiermee is de inrichting van het terrein op sommige plekken behoorlijk veranderd. Landschappelijk hebben vooral het zuiden en midden van de Waterleidingduinen een andere uitstraling gekregen. Het open duin is terug en er zijn plagplekken waar weer blonde duinen zichtbaar zijn. Hier kunnen kalkminnende planten zich weer vestigen op een kalkrijke bodem.

Snoeien

We starten nu met lichte snoeiwerkzaamheden langs wegen en paden, zorgen voor rasterreparaties en knappen stukgereden paden op.

Prunusbestrijding

De beheervrijwilligers pakken het nabehoor van Amerikaanse vogelkers (prunus) op. Waternet zorgt voor werkkleding en goed gereedschap.

Schaapskudde terug

In april verwelkomen we onze nieuwe schaapherder. Haar schapen houden het duin open. Onze eigen Drentse heideschapen grazen dit jaar binnen een raster in de Hoegatterduinen, de Westhoek en het Rozenwaterveld. In de loop van het voorjaar, wanneer het gras gaat groeien, laten de koeien zich ook zien.

Watervegetatie maaien

In het water worden de geulkoppen in het infiltratiegebied als eerste gemaaid. In de zomer pakken we het maaien van de kanalen op.

Waternet.nl/AWD vernieuwd!

Aanmelden voor een excursie is nu nog eenvoudiger: via de website. Om op de hoogte te blijven van ons aanbod kunt u zich aanmelden voor berichten via email of facebook. Heeft u mooie foto's gemaakt in het duin? Plaats ze op de site.

Het uploaden is nu makkelijker dan ooit. En u kunt nu ook uw eigen profiel bewerken. Neem snel een kijkje, ook om van de vele foto's van andere bezoekers te genieten!
www.waternet.nl/awd

Met
leuke
activiteiten
voor
kinderen!

Schapenscheerday 1 juni

Zondag 1 juni bent u van harte welkom op onze schapenscheerday van 10.00 t/m 15.00 uur bij ingang Oase, tegenover Vogelenzangseweg 21. Ook dit jaar is schapenscheerder Cees van der Wei-

den van de partij. Naast het schapenscheren zijn er leuke demonstraties van onze herders met hun hond. En natuurlijk volop activiteiten voor kinderen, zoals een workshop zelf vilt maken van schapenwol, het spel met de kluitstok, schminken en een rondje met paard en wagen door het duin.

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuurbeheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp: Lava.nl (Noortje Boer)

Tekst: Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee: Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Saskia Voolstra

Fotografie: Alwin Slomp, Arie Griffioen, Gerard Scholten, Michel Verschoor, Piet Broekhof, Vincent van der Spek, Modesk Herwig, Elmer van der Marel, Huub Slingerland, Peter Mohlman

Tips voor de redactie: struinen@waternet.nl
Vogelenzangseweg 21
2114 BA Vogelenzang

16 activiteitenkalender Amsterdamse Waterleidingduinen

Picknick met de Herder!

Aanmelden nu ook mogelijk via www.waternet.nl/AWD

APR

ZO 6 / 20	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 9 / 16 / 23	Lammetjes kijken met paard en wagen (kinderen) 🐾 1 volwassene en 2 kinderen t/m 7 jaar	14.00	ingang De Zilk	€ 10,- (3 pers.)
VR 11	Fietsexcursie LIFE+: langs werk in uitvoering 🚲	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZA 12	Lammetjes kijken met paard en wagen (volwassenen) 🐾	10.00	ingang De Zilk	€ 10,-
ZO 13	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	6.45	ingang De Zilk	gratis
DO 24	Nachtegalen in concert 🎵	19.30	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50
WO 30	Geweien en afwerpstangen zoeken (8 t/m 13 jaar) 🐾	14.00	ingang Panneland	€ 7,50

MEI

ZO 4 / 18	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
DO 8	Nachtegalen in concert 🎵	20.00	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50
ZO 11	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.45	ingang Zandvoortselaan	gratis
WO 14	Life+ excursie: wandeling langs werk in uitvoering 🚲	08.30	ingang De Zilk	gratis
VR 16	Fietsexcursie 🚲	13.00	BC De Oranjekom	€ 5,-
ZA 17	Over koetjes en kalfjes (vanaf 16 jr, goede conditie) 🐾	14.00	ingang De Zilk	€ 7,50
WO 21	Ssstt... hier wordt gewandeld: avondwandeling 🐾	20.00	ingang Oase	€ 7,50
WO 28	De geheimen van het water 🐾	19.30	ingang Panneland	€ 7,50

JUN

ZO 1	Schapenscheerday met leuke activiteiten (t/m 15.00)	10.00	ingang Oase	gratis
ZO 1 / 15	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 4 / 18	Picknicken met de herder (6 t/m 11 jr) 🐾	14.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
DO 5	Ontspan in een duinpan: natuur & meditatie 🐾	20.00	ingang Oase	€ 10,-
ZO 8	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.15	ingang Panneland	gratis
WO 11 /	Met paard en wagen op zoek naar de herder (kinderen)	14.00	ingang De Zilk	€ 10,-
ZA 14	1 volwassene en 2 kinderen t/m 8 jaar 🐾	09.30		(3 pers.)
DO 12	Workshop natuurfotografie voor beginners (vanaf 16 jr) 🐾	05.30	BC De Oranjekom	€ 10,-
VR 20	Fietsexcursie LIFE+: langs werk in uitvoering 🚲	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZA 21	Midzomernachtwandeling (vanaf 16 jr, goede conditie) 🐾	20.00	ingang De Zilk	€ 10,-
ZO 22	Libellenexcursie door Libellenwerkgroep KNNV 🐾	12.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 25	Op zoek naar de kabouterkoning (4 t/m 7 jr) 🐾 Begeleiding van volwassene nodig	14.00	ingang De Zilk	€ 5,-

BC Bezoekerscentrum 🐾 Bij deze excursie is aanmelden nodig en geldt een maximum aantal deelnemers 🎫 toegangskaartje altijd verplicht

Bezoekerscentrum De Oranjekom
1e Leyweg 6 (ingang Oase)
2114 BH Vogelenzang
Telefoon: 020 - 608 75 95
Dinsdag t/m zondag 10.00 - 17.00 uur
En op alle feestdagen

Meer informatie en aanmelden
Op onze website vindt u meer informatie over deze en andere excursies en evenementen. Aanmelden kan via de website of het bezoekerscentrum.
www.waternet.nl/awd

Over Waternet
Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.